

1625

I. Beh. af Lovf. om Understøttelseskasjer.

1626

jeg tør dog sige, at meget afvigende ville de neppe findes at være. Man kan ikke let her i Landet faae det Indtryk i den Henseende, at nogen egentlig Forværrelse skulde kunne skylbes den fri Konkurrence. Men selv om nu dette maatte kunne paavises, saa er der jo derfra meget langt til at fremdrage dette ved den nærværende Sags Behandling; thi dertil vilde man, mine Herrer! jo kun være berettiget, naar man ogsaa vilde tænke paa den naturlige Konsekvents deraf, nemlig at man altsaa for at forebygge disse store Ondder, som en videre Udvikling af de Fattiges Tilstand kan hente derfra, maatte være betænkt paa at sætte Grændser for den fri Konkurrence. Men dette har jeg endnu ikke hørt, at nogen af de ærede Medlemmer har antydet, at man vilde, og navnlig ikke, at de ved denne Sag have givet os endogaa blot et Blik om, hvad man i den Henseende kunde paatænke. Det vilde dog være ganske naturligt, at man, naar man tager dette Udgangspunkt, som flere af de ærede Talere i forrige Møde gjorde, henvender Blikket lidt paa, hvilke Midler der da høves mod den fri Konkurrence, og da navnlig, om denne hele Paastand ikke er, som jeg nylig tillod mig at sige, en importeret Vare her i Landet. Lader os dog se, hvad man i andre Lande har foretaget — thi her i Landet er der ikke foretaget Noget — for at modvirke og dæmpe den fri Konkurrence. Det vil da ses, at Forslagene i den Henseende — der, saa vidt mig bekjendt, forresten intet Sted have ført til noget egentlig praktisk Udbytte — fornemmelig have bevæget sig i to Retninger. Den ene Retning har været Forslag, som gik ud paa at ophæve den enkelte Mand's Bestemmelsesret med Hensyn til, hvad han vilde ernære sig ved, hvad han vilde udrette, og overdrage til en Magt udenfor ham at bestemme, hvad og hvorledes han skulde arbejde, og i Forbindelse dermed at berøve ham Retten til at nyde sit Arbeides Frugt, saaledes at han kom til at arbejde ikke for sig men for Samfundet. Dette har været den ene Række af Forslag, der kan knyttes til dette Spørgsmaal. Nu tror jeg, mine Herrer, at De med mig ville erkende, at ethvert her til sigtende Forslag vilde fra Begyndelsen af finde hos os Alle en saa afgjort Modstand, at der vist ikke let vil fremkomme noget Forslag til at føre dette gjennem i det praktiske Liv. Den anden Række af Forslag, som man har fremsat, er gaaet ud paa at gennemføre forskellige særlige Privilegier og Monopoler, og disse Forslag, som jo ved at gennemføres indenfor visse moderate Grændser maaske kunde vinde enkelte Stemmer for sig hist

og her, ere vi ganske vist her i Landet ikke gaaede hen imod i den senere Tid. Dette har en ganske naturlig Grund, nemlig den, at Grundloven har nedlagt en ganske modfat Anstuelse og lebet os i en ganske anden Retning, idet den netop i Modsetning hertil har bestemt, at alle de Monopoler, som ikke kunne bestaa med det almene Vel, skulde hæves. Denne Regel have vi efter bedste Evne fulgt, ganske vist ikke uden at der ved visse Leiligheder har været Uenighed mellem os om, hvorvidt en eller anden Indskrænkning i den frie og lige Udgang til Enhver kunde stemme med det almene Vel, men ved andre Leiligheder ogsaa saaledes, at vi have været fuldstændig enige om at bevare saadanne Særrettigheder og Monopoler. Da jeg netop erfarer, at den ærede Ordfører for Forslagsstillerne har sagt, at vi — dermed mente han os paa den anden Side af Salen — havde været inkonsekvente med Hensyn til Bevarelsen af saadanne Særrettigheder, vil jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at dette har han saamænd ogsaa været, det have vi allesammen. Der er visse meget betydelige Ting, som flere Gange have været til Behandling — i det Mindste nogle af dem — og som vi Alle have været enige om at bevare. Det ærede Medlem ved naturligtvis, at vort hele Pengevæsen hviler paa et Monopol. Det ærede Medlem ved lige saavel, at hele vort Postvæsen hviler paa et Monopol, vort Telegrafvæsen, de fleste af vore Sernbaner ligesaa, kort sagt i disse store omfattende Ting have vi fundet det rigtigt og stemmende med Grundlovens Aand og Lante at bevare Monopoler og saaledes ogsaa i adskillige mindre Ting. Men i disse mindre væsentlige Ting træder lettere Forskjelligheden i Anstuelser frem, og navnlig har den ærede Ordfører og de, som nærmest samstemme med ham, snarere holdt paa at afflasse Monopoler i saadanne Tilfælde, hvor vi Andre maaske snarere have holdt paa Bevarelsen af dem. Men naar Tilstanden er saaledes, hvorledes kan man da sige til os, at det er os, som have indført den fri Konkurrence? (Th. Nielsen: Jo!). Dette tilstaar jeg, er mig noget dunkelt, navnlig overfor den ærede Ordførers Bebreidelse, at vi ikke tilstrækkelig have villet gaa ind paa den fri Konkurrence. Nei, mine Herrer! lader os tænke os tilbage til de Forhandlinger, som vi her i Rigsdagen have ført i disse 25 Aar, og man vil da se, at den almindelige Tendents hos os Alle har været at indskrænke Monopolerne saa meget som muligt, ligesom man ogsaa vil se, at hvor Spørgsmaalet i enkelte Tilfælde har været tvivl-